

Ympäristöjärjestelmän toteuttaminen

Sisällysluettelo

1	Ohjeen tarkoitus	4
2	Integroitu toimintajärjestelmä	4
3	Termit ja määritelmät.....	4
4	Toimintaympäristö	5
5	Johtajuus	6
5.1	Johtajuus ja sitoutuminen.....	6
5.2	Ympäristöpolitiikka	7
5.3	Roolit, vastuut ja valtuudet	8
6	Suunnittelu	8
6.1	Riskien ja mahdollisuuksien käsittely	8
6.1.1	Ympäristönäkökohdat	9
6.1.2	Sitovat velvoitteet.....	9
6.2	Ympäristötavoitteet	10
7	Tukitoiminnot	10
7.1	Resurssit	10
7.2	Pätevyys.....	10
7.3	Tietoisuus.....	11
7.4	Viestintä	11
7.5	Dokumentoitu tieto	12
8	Toiminta.....	12
8.1	Toiminnan suunnittelu ja ohjaus.....	12
8.2	Valmius ja toiminta hätätilanteissa	13
9	Suorituskyvyn arviointi.....	14
9.1	Seuranta, mittaus, analysointi ja arviointi.....	14
9.2	Sisäinen auditointi	15
9.3	Johdon katselmus	15
10	Parantaminen	15
10.1	Parantamismahdollisuuksien määrittäminen.....	15
10.2	Poikkeamat ja korjaavat toimenpiteet	15
10.3	Jatkuva parantaminen	16
11	Ohjeen päivittäminen	16
12	Muutoshistoria	16

Kuvaluettelo

Kuva 1. Ympäristötavoitteiden muodostuminen	13
---	----

Huom: Tulostettu ohje ei ole ylläpidon piirissä.

Ympäristöjärjestelmän toteuttaminen

1 Ohjeen tarkoitus

Tämä menettelyohje määrittelee Millog Oy:ssä ympäristöjärjestelmän toteuttamiseksi yhdenmukaisen suunnittelun, toiminnan, arvioinnin ja parantamisen kaikissa toimipaikoissa. Ohjeessa kuvataan käytännön toimenpiteitä standardin asettamien vaatimusten mukaisessa järjestyksessä.

2 Integroitu toimintajärjestelmä

Integroitu toimintajärjestelmä kattaa laatu-, ympäristö-, TTT- ja turvallisuus (security) asiat. Toimintajärjestelmä ja Toimintapolitiikka on kuvattu Millogin Toimintakäsikirjassa.

Toimintajärjestelmää ylläpidetään ja kehitetään integroituna kokonaisuutena soveltuvin osin, millä tarkoitetaan vuosikellon mukaisia yhteisiä vaiheita (Vuositavoiteasetanta, Johdon katselmukset, Sisäiset auditoinnit, Ulkoiset auditoinnit, Kuukausiraportointi).

Ympäristöasiat on integroitu konkreettisesti toimintaan sekä prosessimääritysten (IMS) että toimipaikoittain toteutettujen ympäristönäkökohtatarkastelujen kautta.

3 Termit ja määritelmät

Ympäristöjärjestelmän ohjeistuksessa käytetään standardin mukaista termistöä, jotta yhteisymmärrys sanaston osalta olisi hallittua. Termit ja määritelmät ovat kokonaisuudessaan standardin kohdassa 3.

Ympäristöjärjestelmä

Ympäristöasioiden johtamisjärjestelmä, jossa on määritelty ympäristöpolitiikka ja – tavoitteet. Ympäristöjärjestelmää käytetään ympäristönäkökohtien hallintaan, sitovien veloitteiden täyttämiseen sekä riskien ja mahdollisuuksien käsittelyyn.

Ympäristöpolitiikka

Ylimmän johdon esittämä ympäristönsuojelun tasoon liittyvä tarkoitus ja suunta.

Sidosryhmä

Henkilö tai organisaatio, joka voi vaikuttaa johonkin päätökseen tai toimintaan tai joka voi olla tai voi kokea olevansa päätöksen tai toiminnan kohteena.

Ympäristö

Toimintaolosuhteet, joihin sisältyvät ilma, vesi, maa, luonnonvarat, kasvi- ja eläinkunta, ihmiset ja näiden väliset vuorovaikutukset.

Ympäristönäkökohta

Toimintojen, tuotteiden tai palveluiden osa, joka on tai voi olla vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa.

Ympäristövaikutus

Haitallinen tai hyödyllinen ympäristöä koskeva muutos, joka on kokonaan tai osittain seurausta ympäristönäkökohdista.

Ympäristötavoite

Ympäristöpolitiikan mukainen tavoite.

Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen

Prosessien, käytäntöjen, teknikoiden, materiaalien, tuotteiden, palvelujen tai energian käyttö niin, että vältetään, vähennetään tai hallitaan (erikseen tai yhdessä) kaikenlaisien saasteiden ja jätteiden syntymistä ja päästöjä, jotta vähennetään haitallisia ympäristövaikutuksia.

Sitovat velvoitteet

Lakisääteiset vaatimukset, joita on noudatettava, ja muut vaatimukset, joita on noudatettava tai joita päättää noudattaa.

Dokumentoitu tieto

Tieto, jota on tarve hallita ja ylläpitää, sekä tietoväline, joka tiedon sisältää.

Elinkaari

Tuote- tai palvelujärjestelmän peräkkäiset tai vuorovaikutteiset vaiheet raaka-aineiden hankinnasta tai tuottamisesta luonnonvaroista loppusijoitukseen.

Indikaattori

Mitattavissa oleva kuvaus toimintojen, johtamisen tai olosuhteiden tilasta.

Suorituskyky

Mitattavissa oleva tulos.

Ympäristönsuojelun taso

Ympäristönäkökohtien hallintaan liittyvä suorituskyky.

4 Toimintaympäristö

Puolustusvoimien ja Millogin välisessä Kumppanuussopimuksessa on kirjattu asiakasvaatimuksena, että Millogissa on oltava ISO 14001 mukaisesti sertifioitu ympäristöjärjestelmä. Ympäristöjärjestelmä kattaa kaikki Millogin yksiköt ja toimipaikat sekä SA-kaupat eikä mitään toimintoja ole rajattu ulkopuolelle.

Niissä Millogin toimipaikoissa, jotka sijaitsevat varuskunnan sisällä, on yhteistoimintasopimuksissa tarkennettu Kumppanuussopimukseen liittyviä toimintoja, kuten esimerkiksi rajapintoja jätehuollon järjestelyjen osalta. Millog hyödyntää Puolustusvoimien laatimia sopimuksia palvelun tuottajien kanssa. Muilla toimipaikoilla on laadittu omat sopimukset palveluntuottajien kanssa tai noudatetaan yritystasolla laadittua pääsopimusta.

Useat toimipaikat sijaitsevat tärkeillä pohjavesialueilla, joka edellyttää erityistä huolellisuutta toiminnassa ja luvanvaraisuuksien tunnistamisessa. Lisäksi toimipaikkojen

välittömässä läheisyydessä on vesistöjä, jokia, luonnonsuojelualueita ja kansallispuistoja.

Ympäristölupapäätöksiä siirtyi Puolustusvoimilta koskien polttoaineen jakelua ja lämmitysöljyn varastointia sekä korjaustelakkatoimintaa. Kokonaan uutena luvanvaraisena toimintana alkoi Upinniemen telakkatoiminta. Lisäksi Oricopalta siirtyi aseiden huoltotoimintaan liittyvä ympäristölupa (fosfointilaitos). Ampumaradat ovat Puolustusvoimien toimintaa, vaikka ne sijoittuvatkin varuskunnissa Millogin korjaamotoimintojen kanssa samoille alueille.

Ympäristölupapäätöksissä on kirjattu tarkkailu- ja raportointivelvoitteet. Ympäristövastaavat huolehtivat, että raportoinnit hoidetaan ajallaan. Valvovana viranomaisena toimivat alueelliset ELY –keskukset tai kunnat.

Ennen toimintojen ja korjaamoalueiden siirtymistä Millogille huomioitiin mahdollisesti pilaantuneiden maiden (PIMA) osuudet. Puolustusvoimat on sitoutunut suorittamaan tarvittavat puhdistustoimet kustannuksellaan viimeistään siinä yhteydessä, kun Millogissa suunnitellaan kohteisiin purku-, kehittämis- tai rakentamistoimenpiteitä.

Ympäristökatselmuksissa, joita suoritetaan toimipaikkakohtaisesti, tarkastellaan laajasti ympäristöjärjestelmään liittyviä toimintoja palvelun tuottamisen elinkaarinäkökulmasta. Katselmuksia pidetään, kun toiminnassa tapahtuu olennaisia muutoksia, esimerkiksi toimipaikkoja tulee lisää. Ympäristökatselmuksot päivitetään kerran vuodessa ympäristövastaavien toimesta.

Ympäristökatselmuksissa tarkastellaan muun muassa seuraavia asioita:

- Maa-alueiden ja tilojen hallinta,
- Ympäristöjohtamisen organisointi,
- Ohjeistuksen hallinta,
- Vaatimusten täyttymisen hallinta,
- Toimintojen yhteyshenkilöt,
- Sidosryhmät,
- Erityisolosuhteet,
- Ympäristön kannalta ongelmallisimmat asiat.

5 Johtajuus

5.1 Johtajuus ja sitoutuminen

Ympäristöjärjestelmän vaatimukset tunnistetaan, ympäristöjärjestelmän vaikuttavuutta arvioidaan ja ympäristöpolitiikan ajantasaisuus varmistetaan liiketoimintaprosesseissa. Liiketoimintaprosesseiksi on tunnistettu erityisesti toimipaikkakohtaiset ”Kunnossapitoprosessit” (KUPI). Prosessikuvauksissa yhteenveto sivulla on kohta ”Ympäristönäkökohdat”, johon kirjataan ympäristöjärjestelmän vaatimukset prosessissa. Samoin menetellään muissakin ydinprosessien kuvauksissa, kuten esimerkiksi ”Tuotanto”, jos se pystytään yksilöimään hallittavaksi tai valvottavaksi toimenpiteeksi. Ympäristötavoitteet asetetaan Millog-tasolla niin, että ne voidaan johtaa toimipaikkatasolle konkreettisiksi toimenpiteiksi. Laatu- ja turvallisuusjohtaja delegoi ja

vastuuttaa resurssien puitteissa ympäristöjärjestelmän ylläpitoa organisaatiossa. Vastuista ja valtuuksista on tämän ohjeen kohdissa 5.3 ja 7.1.

5.2 Ympäristöpolitiikka

Ympäristöpolitiikkaa toteutetaan seuraavilla kursiivilla kirjatulla käytännön toimenpiteillä, joita voidaan arvioida, mitata, analysoida sekä todentaa sen vaikuttavuutta toiminnassa.

Otamme huomioon ympäristönäkökohdat ja -vaikutukset liiketoimintamme suunnittelussa, harjoittamisessa ja johtamisessa:

- *Tunnistamme ja dokumentoimme nykytilanteemme (sisäiset arvioinnit),*
- *Asetamme tavoitteet, määrittelemme keinot niiden saavuttamiseksi sekä vastuut ja aikataulut (ympäristötavoitteet),*
- *Viestimme ympäristönäkökohdat ja ympäristöjärjestelmän vaatimukset prosessikuvauksissa,*
- *Huomioimme toiminnassa tapahtuvat muutokset,*
- *Raportoimme ylimmälle johdolle.*

Pyrimme ennakoimaan asiakkaidemme ja muiden sidosryhmiemme ympäristöodotuksia sekä tarvittaessa pitämään heidät tietoisina tuotteidemme ja toimintamme mahdollisista ympäristövaikutuksista:

- *Huomioimme puolustusvoimien ympäristöjärjestelmän vaikuttavuuden toimintaamme,*
- *Etsimme keinoja ympäristöriskien minimointiin varastoinnissa, huollossa ja kunnossapidossa sekä kaluston käytössä yhdessä puolustusvoimien kanssa.*

Otamme ympäristöriskit ja -mahdollisuudet huomioon päätöksenteossamme investointien ja tuotekehityksen suunnitteluvaiheista lähtien:

- *Uusien toimitilojemme rakentamisen yhteydessä,*
- *Hankintojemme suunnittelussa ja määrittelyssä.*

Noudatamme ympäristölainsäädäntöä sekä pyrimme ennakoimaan sen kehitystä. Pidämme ympäristöasioita valvovat viranomaiset tietoisina ympäristötilastamme:

- *Lainsäädäntöä ja sen muutoksia seuraamme Millog-laajuisesti vastuuhenkilön toimesta, jolla varmistamme toimintokohtaisesti lain asettamien vaatimusten noudattamisen,*
- *Raportoimme elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille (ELY-keskus) ja muille valvoville viranomaisille ympäristölupapäätösten asettamat vaatimukset,*
- *Pidämme paikallishallinnon viranomaiset tietoisina ilmoitusvelvollisuuden piirissä olevien toimintamme harjoittamisen muodoista ja siinä tapahtuneista muutoksista.*

Pyrimme tehokkuuteen energian, veden ja raaka-aineiden käytössä. Suosimme kierrätystä taloudellisten mahdollisuuksien puitteissa:

- *Luomme menettelyt sähkön-, veden- ja lämmitysenergian kulutuksen seurantaan sekä tunnistamme mahdollisuudet niiden pienentämiseen, mikäli se on mahdollista ohjausjärjestelmistä riippuen,*
- *Kierrätämme pakkausmateriaalia järkevästi huomioiden Suomen Pakkauskierrätyksen (RINKI) ohjeet ja suositukset.*

Pidämme henkilöstömme tietoisina toimintojemme ympäristötilasta, ympäristöriskeistä sekä ympäristötilaan liittyvistä kehitystavoitteista. Pyrimme myös systemaattisesti parantamaan henkilöstömme ympäristöosaamista:

- *Uusien henkilöiden työhön perehdyttämisen yhteydessä huomioimme myös ympäristöasiat,*
- *Pidämme ympäristö- ja jätejaevastaaviemme perehtyneisyyden ajan tasalla,*
- *Toteutamme ympäristötietoiskuja toimipaikoillamme,*
- *Pidämme ympäristöasiat johtoryhmien ja tuotantokokousten agendoilla ja tiedotamme henkilöstöllemme ajankohtaisista ympäristöasioista toimipaikoillamme.*

Arvioimme säännöllisesti ympäristöjohtamistamme sekä ympäristön tilaa toimipaikoissamme. Päätämme korjaavista toimenpiteistä ja asetamme ympäristötavoitteet. Lähtökohtana on ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen jatkuvan parantamisen periaatetta toteuttaen:

- *Sisäisiä arviointeja (katselmukset, auditoinnit) pidämme suunnitelmallisesti ja säännöllisesti toimipaikkakohtaisesti tai, jos toiminnassamme tapahtuu olennaisia muutoksia,*
- *Seuraamme ympäristötavoitteiden toimenpiteiden toteutumista ja päätämme tarvittaessa tarkentavista toimenpiteistä,*
- *Tuotamme johdon katselmukselle lähtötietoja, joiden kautta pystymme arvioimaan ympäristöjärjestelmän vaikuttavuutta ja sen parantamistarpeita.*

5.3 Roolit, vastuut ja valtuudet

Millogin **laatu- ja turvallisuusjohtaja** vastaa ympäristöjärjestelmän toimivuudesta, ylläpidosta ja kehittämisestä. Hän vastaa siitä, että ympäristöjärjestelmä luodaan, sitä toteutetaan ja ylläpidetään standardin SFS-EN ISO 14001 mukaisesti. Hän raportoi ylimmälle johdolle ympäristöjärjestelmästä johtoryhmän kokouksissa sekä erityisesti vuosittain johdon katselmuksessa ja esittää parannusehdotuksia. Ympäristönsuojelun taso voidaan joko arvioida tunnuslukujen perusteella tai suoraan indikaattoreista.

Jos ympäristöjärjestelmä edellyttää erityisiä taloudellisia resursseja, ne liitetään laatu- ja turvallisuusjohtajan toimesta budjetin laadintatietoihin.

6 Suunnittelu

6.1 Riskien ja mahdollisuuksien käsittely

Toimintaympäristön tunnistamisen yhteydessä (luku 4) on todettu toimipaikkojen sijaitsevan merkittävien luonnonvarojen syntymisalueilla ja suojelukohteissa.

Vastuhenkilö Martikainen Pilvi
Katselmoija Martikainen Pilvi
Hyväksyjä Saloranta Sami
Tila 4.1.2022 Hyväksytty
16.21

Käyttö tai kopiointi ilman Millog Oy:n lupaa on kielletty.

Kemikaalien ja vaarallisten jätteiden käsittelyssä on mahdollista syntyä merkittäviä riskejä kuten esimerkiksi öljyvuodot, tulipalot ja liikenneonnettomuudet. Kemikaalien riskinarvioinnissa käytetään excel-pohjaista työkalua ID 331176.

Pelastussuunnitelmassa annetaan perusteita henkilöstön omatoimiseen suojeluun sekä ennalta ehkäistä ja ohjata toimimaan oikein vaara- ja onnettomuustilanteissa. Toimipaikkakohtaiset kohdekortit täydentävät pelastussuunnitelman tietoja.

Ympäristönäkökohtien merkittävyyden arvioinnilla tunnistetaan haitalliset ympäristövaikutukset ja niitä käsitellään riskeinä ”Riskienhallinta”-prosessin (IMS) mukaisesti. Negatiivinen ympäristönäkökohta käsitellään riskinä. Merkittävimmät riskit käsitellään yritystasolla laajentaen korjaavat toimenpiteet tarpeen mukaan muihin toimipaikkoihin; toimenpiteiden tulee ensisijaisesti kohdistua niihin riskeihin, joissa riskin suuruus on todettu sietämättömiksi. Toimipaikoilla tulee poistaa tai pienentää myös kohtuullisiksi havaittuja riskejä aktiivisesti.

Hyödyllisinä ympäristövaikutuksina on esimerkiksi kunnossa pidettävän kaluston elinkaaren pituus, joka on kymmeniä vuosia. Tämä vähentää luonnonvarojen käyttöä ja jätteiden syntymistä. Hyödylliset ympäristönäkökohdat eli mahdollisuudet on merkitty toimipaikka-/yksikkökohtaiseen ympäristönäkökohtataulukkaan vihreällä pohjavärillä.

6.1.1 Ympäristönäkökohdat

Ympäristönsuojelun kannalta on oleellista, että **Ympäristönäkökohdat** ja -vaikutukset tunnistetaan sekä arvioidaan niiden merkittävyys. Näin toimenpiteet kohdistetaan oikeisiin asioihin. Ympäristövastaava suunnittelee ja ohjaa menettelyt, joilla paikallisesti tunnistetaan, millaisia vaikutuksia eri ympäristönäkökohdilla on. Ympäristönäkökohtien selvittämisessä käytetään työkaluna M-Files –järjestelmässä olevaa taulukkoa (194532). Toimipaikat ylläpitävät ajantasaista Ympäristönäkökohdat, -riskit ja -tavoitteet – taulukkoa. Ympäristövastaava **suunnittelee**, kirjaa ja ylläpitää edellä mainittuun ympäristönäkökohdille tarpeelliset toimenpiteet, joiden avulla näkökohtien aiheuttamia ympäristövaikutuksia vähennetään. Suoritettujen toimenpiteiden toteuma kirjataan taulukkaan.

6.1.2 Sitovat velvoitteet

Lakisäätteiset vaatimukset sekä muiden sidosryhmien vaatimukset tunnistetaan ympäristöjärjestelmään liittyvinä **Sitovina velvoitteina** ja erityisesti ympäristönäkökohtiin liittyen. Samoin ylläpidetään tarpeen mukaan myös muut vaatimukset, jotka syntyvät sopimuksista viranomaisten ja asiakkaiden sekä yhteiskunnallisten ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

Lakisäätteisten ja muiden vaatimusten täyttymistä varten on laadittu rekisteri M-Filesiin nimellä ”Lainsäädäntö”. Siihen kirjataan lait, asetukset ja päätökset, joilla on välitöntä vaikutusta toimintaan ja edellyttää suunniteltuja toimenpiteitä. Toimenpiteet kirjataan rekisteriin pääkohdittain. Rekisterin ylläpitoon on nimetty ”Vastuuhenkilö”, joka seuraa lainsäädännössä tapahtuvia muutoksia ja kirjaa ne tarvittaessa rekisteriin. Vastuuhenkilö määrittelee ”Säädösvastuuhenkilön”, joka kirjaa omalta osaltaan muut ominaisuustiedot. Säädösvastuuhenkilö vastaa, että Millogin toiminta on säädöksen vaatimusten mukaista.

Uudelleenarviointia suoritetaan vuosikellossa kuvattuina määräaikoina sekä aina tarvittaessa lainsäädännön muuttuessa.

6.2 Ympäristötavoitteet

Ympäristötavoitteita havaitaan usealla tavalla; sopimusvaatimuksissa, lainsäädännössä, sidosryhmien kautta, ympäristönäkökohtien tunnistamisen ja riskienhallinnan kautta, korjaavien toimenpiteiden kautta tai tunnistamme ne itse ja asetamme ne tavoitteiksi. Ympäristötavoitteet ovat yhdenmukaisia ympäristöpolitiikan ja ympäristönäkökohtien kanssa.

Ympäristöryhmän esityksestä ympäristötavoitteet dokumentoidaan johdon katselmuksessa (Q1), mitkä vahvistaa Millogin johto. Tavoitteet laaditaan sellaisiksi, että ne voidaan tunnistaa konkreettisina toimenpiteinä toimipaikoilla. Toteuma kirjataan saavutetuksi, joko mittaustulokseen tai arviointiin perustuen. Lisäksi toimipaikat määrittelevät omat tavoitteensa (1-3 kpl / vuosi) perustuen havaittuihin puutteisiin tai kehityskohteisiin ja dokumentoivat ne ”Ympäristönäkökohdat –riskit ja -tavoitteet”-tiedoston erilliselle välilehdelle M-Filesiin. Jokaiselle tavoitteelle määritellään keinot sen toteuttamiseksi sekä seuranta-aikataulu ja vastuuhenkilö. Ympäristövastaavat huolehtivat tavoitteiden toimipaikka-/yksikkötasoisesta ylläpidosta ja saavuttamisesta.

7 Tukitoiminnot

7.1 Resurssit

Laatu- ja turvallisuusjohtaja vastaa resurssien puitteissa ympäristöjärjestelmän ylläpidosta organisaatiossa.

Ympäristöjärjestelmän käytännön toteuttamisesta vastaa **ympäristöpäällikkö**.

Ympäristöpäällikön apuna toimivat toimipaikka- / yksikkökohtaiset **ympäristövastaavat**. He vastaavat toimipaikoissa ympäristöjärjestelmän käytännön toteuttamisesta ja henkilöstön perehdyttämisestä. Ympäristöpäällikkö ja ympäristövastaavat muodostavat **ympäristöryhmän**, joka valmistelee Millogin ympäristötavoitteet esiteltäväksi johdolle.

Toimipaikoilla on tiettyihin jätejakeisiin erikoistuneet vastuuhenkilöt eli **jätevastaavat**, jotka huolehtivat oman alueensa jätejakeiden oikeasta käsittelystä, varastoinnista ja edelleen toimittamisesta. Lisäksi toimipaikoilla on kemikaalien käyttöturvallisuustiedoterekisterien ylläpitäjät eli **kemikaalivastaavat**, jotka huolehtivat toimipaikan kemikaaliluettelon ja käyttöturvallisuustiedotteiden ajantasaisuudesta ja ylläpidosta sähköisessä tiedonhallintajärjestelmässä. Ympäristöjärjestelmään liittyvät organisaatiokaaviot ylläpidetään Millogin organisaatiokuvauksessa IMS:ssä erityisorganisaatioiden alla.

7.2 Pätevyys

Ympäristöpäällikkö ja ympäristövastaavat omaavat koulutuksen ja kokemuksen kautta sellaisen tietämyksen ja taidot, että heidät on tehtäviin valittu. Jätekohtaisilta vastuuhenkilöiltä edellytetään edellä mainittujen lisäksi koulutusta ja perehtymistä oman

alueensa erityisvelvoitteisiin. Peruskoulutuksena edellytetään "Vaarallisten jätteiden jätehuolto" -kurssin suorittamista ja niiden tietojen ajan tasalla pitämistä täydennyskursseilla.

Pätevyudet dokumentoidaan ja ylläpidetään M-Filesissä Henkilöstö → Kelpoisuudet → Kaikki → Ympäristö –näkyvässä.

7.3 Tietoisuus

Kaikkien on oltava tietoisia ylimmän johdon ympäristön suojeluun antamien perusteiden olemassa olosta (ympäristöpolitiikka), joista muodostuu velvoitteita yksittäisen työtehtävän hoitamiseen. Ympäristövastaavat ymmärtävät näiden perusteiden velvoitteet ja informoivat niistä esimiehille sekä mahdollisuuksien mukaan myös työpistetasolla. Tämän vuoksi ohjeistetaan ja dokumentoidaan jätehuollon järjestelyt ja kemikaalien käsittelyyn liittyvät asiat, jotta ympäristövaikutuksia pystytään hallitsemaan.

Kunnossapitotoiminnoissa esimiehet vastaavat, että jokainen työntekijä on tietoinen oman työnsä ympäristövaikutuksista ja omasta roolista, vastuista sekä valtuuksista. Tämä varmistetaan työntekijän perehdyttämisellä omaan työhönsä ja tarvittaessa työohjeisiin liitettävillä ympäristövaikutuksilla.

Uuden henkilön perehdyttäminen ympäristöasioihin tehdään osana muuta ohjeiden mukaista perehdyttämistä ja sen toteuttaa tyypillisesti ympäristövastaava.

7.4 Viestintä

Ympäristövastaavat suorittavat toimipaikoilla **sisäistä viestintää** johtoryhmälle ympäristöjärjestelmään liittyvissä asioissa ja esittelevät niitä päätöksentekoa varten. Ympäristövastaavat keräävät toimipaikkakohtaista lähtötietoa Millogin johdon katselmusta varten. Ympäristöpäällikkö laatii niistä koosteen ja esittelee ne katselmuksessa. Johdon katselmuksen muistioon kirjataan päätetyt jatkotoimenpiteet, ja joista tieto viestitään ympäristövastaaville.

Ympäristövastaavat informoivat henkilöstöä toimipaikoilla osastokokouksissa tai vastaavissa tiimipalaverissa. Tarvittaessa voidaan järjestää ympäristöinfoja. Soveltuvien osin viestintään käytetään Millogin internetsivustoa, henkilöstö- ja asiakaslehtiä, intraa (Milli), info-tv:tä ja sähköpostia. Ympäristövastaavat käyttävät myös henkilökohtaiseen kontaktiin perustuvaa viestintää työpisteissä.

Ulkoista viestintää suoritetaan sitovien velvoitteiden osalta, esimerkiksi ympäristölupapäätösten, kuin toimintaympäristön kuvauksessa (kohta 4) on kerrottu.

Ulkoisten sidosryhmien ja kansalaisten tiedustelujen sekä kannanottojen vastaanottamisen hoitavat ympäristövastaavat ja niihin vastaaminen hoidetaan aiheesta riippuen, joko yksikön päällikön tai toimitusjohtajan kautta.

Kriisitilanteissa toimitaan **kriisitilanneviestinnän** ohjeistuksen mukaisesti. Yrityksen ulkopuolisesta tiedottamisesta vastaa toimitusjohtaja tai hänen valtuuttama henkilö.

7.5 Dokumentoitu tieto

Dokumentoidun tiedon luominen, ylläpito ja hallinta tapahtuvat toimintajärjestelmään sisältyvien ohjeiden ja tietojärjestelmien peruseräperiaatteiden mukaisesti.

Ympäristöjärjestelmään liittyvää dokumentoitua tietoa syntyy standardin edellyttämän tiedon osalta sekä Millogin asettamien omien tarpeiden johdosta.

Asiakirjat ja tallenteet:

- Toimintakäsikirja TKK → Ympäristöjärjestelmän yleinen kuvaus IMS,
- Prosessikuvaus → Turvallisuus-prosessi IMS,
- Prosessikuvaukset → Yhteenvetosivulla ympäristöjärjestelmän vaatimukset IMS,
- Menettelyohje → Ympäristöjärjestelmän toteuttaminen M-Files ID 239789,
- Menettelyohje → Jätehuollon järjestelyt M-Files ID 249542,
- Ympäristöjärjestelmän soveltamisala → TKK 11 ja Tämä asiakirja kohta 4,
- Ympäristöpolitiikka → Tämä asiakirja kohta 5.2, Milli-intra, Millogin nettisivut,
- Riskit ja mahdollisuudet → Tämä asiakirja kohta 6.1, M-Files-dokumentti Ympäristönäkökohdat, -riskit ja -tavoitteet,
- Ympäristönäkökohdat → Tämä asiakirja kohta 6.1.1 ja M-Files-dokumentti Ympäristönäkökohdat, -riskit ja -tavoitteet,
- Sitovat velvoitteet → Tämä asiakirja kohta 6.1.2 ja M-Files Lainsäädäntö - näkymä,
- Ympäristötavoitteet → Tämä asiakirja kohta 6.2 ja M-Files-dokumentti Ympäristönäkökohdat, -riskit ja -tavoitteet,
- Pätevyys → Tämä asiakirja kohta 7.2 ja M-Files Kelpoisuudet -näkymä,
- Viestintä → Tämä asiakirja kohta 7.4,
- Elinkaarinäkökulma → Tämä asiakirja kohta 4 ja M-Files-dokumentti Ympäristökatselmus,
- Valmius ja toiminta hätätilanteissa → Tämän asiakirjan kohta 8.2 ja Pelastussuunnitelma M-Files ID 251075 sekä toimipaikkojen kohdekortit.

8 Toiminta

8.1 Toiminnan suunnittelu ja ohjaus

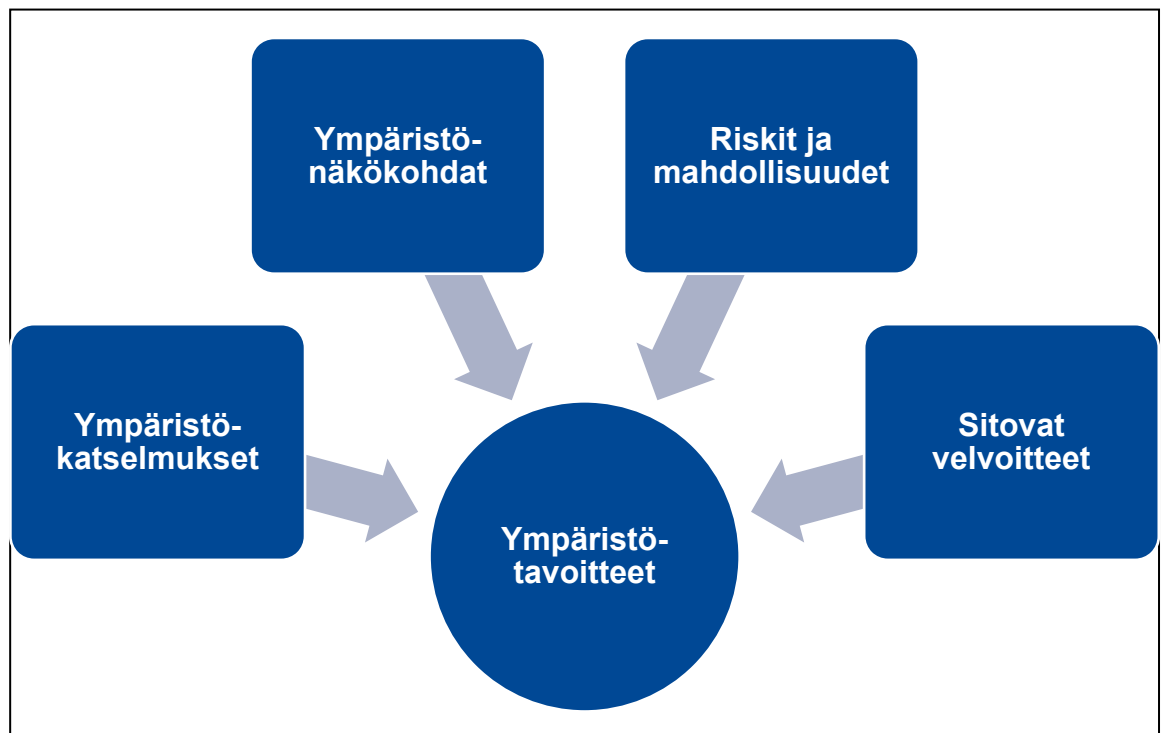
Ympäristöjärjestelmään liittyvät vaatimukset ja niiden täyttäminen kuvataan tietojärjestelmien ominaisuuksia hyväksi käyttäen. Näihin toiminnallisiin sisältyy sekä toiminnan suunnittelu, että sen ohjaus:

- M-Files → Lainsäädäntö, jossa on tunnistettu toiminnassa huomioitavat sitovat velvoitteet eli merkitys Millogille ja toimenpiteet, joiden avulla varmistetaan, että vaatimukset täytetään,
- IMS → Prosessit → Yhteenveto → Kohta Ympäristönäkökohdat, jossa on tunnistettu merkittävä ympäristövaikutuksen mahdollisuus, johon on ohjeistuksen, perehdyttämisen ja valvonnan avulla kiinnitettävä huomiota,
- M-Files → Dokumentti Ympäristönäkökohdat –riskit ja -tavoitteet, joiden ympäristövaikutukset on määritelty, merkittävyys arvioitu, toimenpiteet

vaikutusten eliminoimiseksi tai minimoimiseksi suunniteltu, vastuutettu ja seuranta määritelty ja riskit, jotka on asetettu yhdenmukaisina ympäristöpolitiikan ja ympäristönäkökohtien kesken, toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi on suunniteltu, vastuutettu ja seuranta määritelty,

- M-Files → Dokumentti Ympäristökatselmus; Elinkaarinäkökulma on käsitelty paikallisissa ympäristökatselmuksissa palvelun tuottamisen osalta.

Kuvassa 1 on esitetty ympäristötavoitteiden muodostuminen.

Kuva 1. Ympäristötavoitteiden muodostuminen

8.2 Valmius ja toiminta hätätilanteissa

Pelastussuunnitelman laatiminen ja ylläpitäminen perustuvat Pelastuslakiin ja Valtioneuvoston asetukseen pelastustoimesta. Suunnitelman tarkoituksena on antaa perusteita ja ohjeita henkilöstön omatoimiseen suojeluun sekä ennalta ehkäistä ja ohjata toimimaan oikein vaara- ja onnettomuustilanteissa. Toimipaikoissa ylläpidetään omaa tai tukeudutaan varuskunnalliseen pelastussuunnitelmaan, jossa on huomioitu valmius ympäristövaikutusten ehkäisemiseen. Millogin pelastussuunnitelma on dokumentoitu yhdenmukaiseksi menettelyohjeeksi ID 251075 Pelastussuunnitelma. Toimipaikoilla on olemassa lisäksi toimipaikkakohtainen kohdekortti ID 252481 Pelastussuunnitelma kohdekortti. Tulitöiden tekeminen on ohjeistettu menettelyohjeessa ID 251127 Tularityöohje.

Vaaratekijöitä toimipaikoilla ovat tulipalo tai räjähdys, vaaralliset aineet (esim. öljyvuoto), liikenne, melu ja säteily (esim. röntgen). Näistä on mahdollista aiheutua vaikutuksia ympäristölle ja ne käsitellään osana ympäristökatselmuksia.

Toimipaikan turvallisuusvastaava huolehtii henkilöstön perehdyttämisestä toimimaan oikein vaara- ja onnettomuustilanteissa. Määräajoin suoritetaan alkusammutuskoulutusta ja poistumisharjoituksia, jotka turvallisuusvastaava toteuttaa tarkoituksenmukaisina ajankohtina.

9 Suorituskyvyn arviointi

9.1 Seuranta, mittaus, analysointi ja arviointi

Tarkkailua ja mittauksia suoritetaan säännöllisesti niiden toimintojen keskeisistä ominaisuuksista, joilla saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. Saadut tiedot ja tulokset dokumentoidaan ja niiden analysointiin sisältyy todentaminen yhdenmukaisuudesta ympäristöpäämäärien ja ympäristötavoitteiden kanssa.

Mittausten suorittaminen voidaan myös antaa hyväksytylle ulkopuoliselle toimittajalle tai tulokset voidaan saada suoraan palvelun tuottajan raportoinnin kautta. Tulee huomioida, että kokonaisvuokramallin mukaisesti toimintaa harjoittavilla toimipaikoilla em. raportointi ja mittarointi on suuri haaste, sillä tietoja ei välttämättä ole saatavilla. Useimmista varuskunta-alueiden toimipaikoista sekä muista yhteiskäyttöisistä tiloista ei ole mahdollista saada täysin luotettavaa seuranta- ja mittaustietoa. Millog-tasoiin mittareihin käytetään ainoastaan luotettavia tietoja, jolloin osa toimipaikoista rajautuu mittareiden ulkopuolelle. Patrian yhteiskuntavastuuraportoinnissa sen sijaan tarkastellaan koko Millogin lukuja.

Tarkkailua ja mittauksia suoritetaan seuraavilla osa-alueilla Millog-laajuisesti kaikkien paikkakuntien osalta:

- Sähkön kulutus,
- Veden kulutus (jäteveden tuotto on sama kuin puhtaan veden käyttö),
- Lämmitysenergian kulutus,
- Polttoaineiden kulutus
- Yhdyskuntajätteen määrä jätejakeittain,
- Vaarallisen jätteen määrä jätejakeittain,
- Jätteiden hyödyntämistavat

Millog-tasoisina ympäristömittareina tarkastellaan seuraavia asioita luotettavien tietojen paikkakuntien osalta:

- Energiankulutustiedot (ID 301561)
- Energiansäästötoimenpiteet (ID 301561)
- Jätteiden kierrätysaste = uudelleenkäytettyjen ja kierrätettyjen jätteiden osuus kokonaisjättemäärästä (ID 322400)
- Jätteiden hyötykäyttöaste = kierrätettyjen sekä energiaa hyödynnettyjen jätteiden osuus kokonaisjättemäärästä (ID 322400)

Saatuja tuloksia tarkastellaan toiminnan erityispiirteet, tuotannon volyyymi ja infrastruktuurin tilanne huomioiden. Tuloksissa ilmenevät poikkeamat analysoidaan ja niihin puututaan tarvittaessa.

9.2 Sisäinen auditointi

Ympäristöjärjestelmää arvioidaan vuosittain sisäisesti auditoimalla tai itsearvioinnein, jotta voidaan todeta, että se on standardin vaatimusten mukainen. Lisäksi varmistetaan omien asetettujen vaatimusten täyttäminen. Auditoinnissa käytetään laatujärjestelmän kanssa yhdenmukaista arviointi- / raporttipohjaa, johon valmistellaan auditointikriteerit ja soveltamisala.

9.3 Johdon katselmus

Ympäristöjärjestelmän johdon katselmus suoritetaan vuosittain IMS-pääprosessin ”Strategia, vuositavoitteet ja katselmuksot” –mukaisesti kattaen laadun, ympäristön, työturvallisuuden ja turvallisuuden (QEHSS) asiat. Asioita käsitellään myös osana johtoryhmän kokouksia, jos se on tarkoituksenmukaista.

Ympäristöjärjestelmää käsitellään Q1- johdon katselmuksessa. Katselmuksessa todetaan edellisen vuoden tavoitteiden toteuma sekä asetetaan uudet tavoitteet ympäristöjärjestelmän toteuttamiselle. Järjestelmän tilannekuva tarkastetaan ja määritetään mahdollisesti uusia toimenpiteitä. Katselmuksen avulla varmistetaan ympäristöjärjestelmän jatkuva soveltuvuus, tarkoituksenmukaisuus ja vaikuttavuus. Soveltuvuudella tarkoitetaan, miten ympäristöjärjestelmä sopii yhteen toiminnan, kulttuurin ja liiketoimintajärjestelmien kanssa. Tarkoituksenmukaisuudella tarkoitetaan, täyttääkö ympäristöjärjestelmä standardissa esitetyt vaatimukset ja onko ne toteutettu asianmukaisesti. Vaikuttavuudella tarkoitetaan, saavuttaako ympäristöjärjestelmä halutut tulokset.

10 Parantaminen

10.1 Parantamismahdollisuuksien määrittäminen

Parantamistoimenpiteitä suoritettaessa tarkastellaan saatuja tuloksia, joilla on arvioitu ympäristönsuojelun tasoa. Parantamiseksi katsotaan korjaavat toimenpiteet, joilla on tunnistettu saadun myönteistä kehitystä sekä myönteinen muutos, joka on seurausta ideasta tai uudelleenorganisoinnista. Parantamisessa huomioidaan taloudelliset resurssit eli kustannustehokkuus.

10.2 Poikkeamat ja korjaavat toimenpiteet

Ympäristöpoikkeamina käsitellään

- Ympäristöhavainto (jotakin olisi voinut sattua),
- Ympäristövahinko.

Ympäristövahinko syntyy silloin, kun ympäristölle on aiheutettu vahinkoa, koska keinot sen estämiseksi eivät ole olleet riittäviä. Ympäristöpoikkeamien määrää ja luonnetta tarkkaillaan, kirjataan ja tarvittaessa toteutetaan ennalta ehkäiseviä tai korjaavia toimenpiteitä.

Poikkeamat voivat olla todellisia tai mahdollisia ja niitä tunnistetaan ja dokumentoidaan eri menettelyillä:

- Sisäiset auditoinnit → Arviointiraportti,
- Ulkoiset auditoinnit → Arviointiraportti,
- Viranomaispalaute → Virallinen asiakirja
- Kansalaispalaute / Kansalaistiedustelut → Suullinen / Kirjallinen,
- Henkilöstöpalaute → Suullinen / Kirjallinen,
- Todettu prosessissa → Ympäristöpoikkeama.

Todetut poikkeamat kirjataan M-Filesiin ja toimenpiteet käsitellään määritettyjen työnkulkujen mukaisesti.

10.3 Jatkuva parantaminen

Toiminnan järjestelmällisellä ja hallitulla ohjauksella saadaan aineistoa johtoryhmälle suunnittelulle ja päätöksen teolle. Tavoitteena on ympäristöön kohdistuvien kuormittavien tekijöiden tunnistaminen ja ennaltaehkäisy.

11 Ohjeen päivittäminen

Tämän menettelyohjeen ylläpitämisestä ja päivittämisestä vastaa Millogin ympäristöpäällikkö. Ohje päivitetään tarvittaessa.

12 Muutoshistoria

Viimeisin muutos
Luku 6.1: Lisätty tieto kemikaalien riskinarviointityökalusta ja sen ID.
Luku 7.1: Täsmennetty, että käyttöturvallisuustiedotteiden tallennuspaikkana toimii sähköinen tiedonhallintajärjestelmä M-Files. Poistettu velvollisuus ylläpitää paperisia KTT-mappeja.
Luku 9.1: Päivitetty vastaamaan nykyisiä tiedonkeruun ja mittauksen osa-alueita. Lisätty ympäristömittarit.
Luku 9.3: Poistettu maininta kahdesta johdon katselmuksesta. Y-asiat käsitellään vain Q1-katselmuksessa.